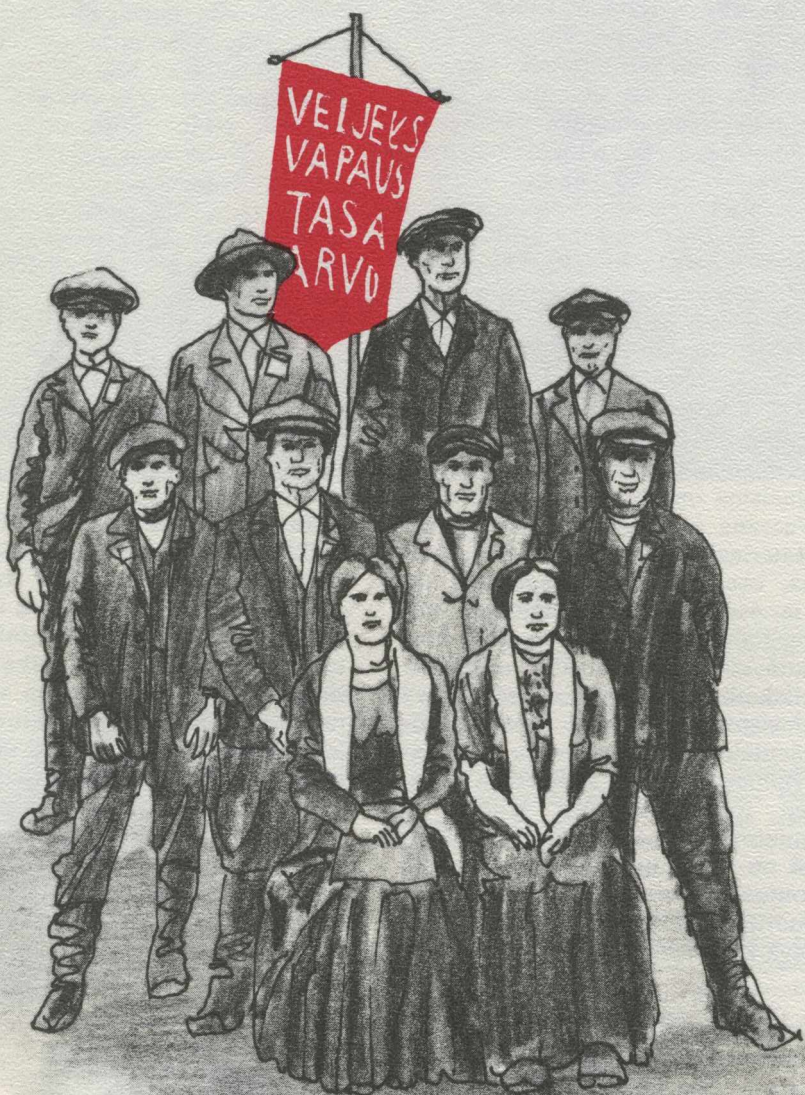

Työväenlaulujen keräys

1975 — 1977

Työväenlaulujen perinne on työväenliikkeen kummankin haaran — SDP ja SKP/SKDL yhteistä työväenperinnettä.

Siksi on Työväen Sivistysliiton ja Kansan Sivistystyön Liiton aloitteesta muodostettu yhteinen **Työväenlaulujen keräystoimikunta**, jonka tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa laajamittainen keräystyö Suomessa. Keräystoimikunnan työtä valvoo työväenlaulujen **Keräys-neuvottelukunta**, johon seuraavat järjestöt ovat nimenneet edustajansa: SDP, SKP, SKDL, TSL, KSL, Eläkkeensaajien Keskusliitto, Eläkeläiset ry, SNK, SDNL, Sod.dem. Naisten Keskusliitto, Suomen Naisten Demokraattinen Liitto, Työväen arkisto sekä Kansan Arkisto. Vuonna 1968 suoritettu alustava työväenlaulujen keräys osoitti, että aineistoa on yhä paljon saatavissa. Vaarana on kuitenkin vanhimman materiaalin häviäminen lähivuosina, osaksi kuolemantapausten takia, osaksi siksi että vanhojen työväentalojen hävitessä tai niitä korjattaessa tarpeettomalta näyttävää ullakoilla tms. paikoissa säilytettyä aineistoa hävitetään. Monien työväentalojen, järjestöjen ja ohjelmaryhmiä arkistoja säilytetään entisten toimihenkilöiden kotona ja muuton tms. tapahtuman yhteydessä on arvokas materiaali vaarassa joutua hävitetyksi. Perusteellisesti suoritettu keräystyö on siksi katsottava kiireiseksi tehtäväksi ja keruu-

työ tulee suorittaa yhdellä kertaa mahdollisimman laajasti.

Mitä kerätään?

Suomalaisella työväenliikkeellä on monipuolinen lauluperinne. Tunnetuimmat laulut on toki painettu laulukirjoihin, mutta varsinkin vanhimmissa laulukirjoissa on lauluja, joiden sävelet ovat jääneet unohtuksiin. Niiden selville saaminen olisi tärkeää. (Sitä paitsi vanhat painetut laulukirjat kannattaa ottaa talteen, monet niistä ovat hyvin harvinaisia.)

Työväenliikkeellä on kuitenkin ollut myös paljon lauluja, joita ei ole koskaan painettu, ja näiden kerääminen on erityisen tärkeää. Näitä on ainakin kahta tyyppiä. Varsinkin vuosisadan alussa tehtiin paljon kansanlaulun tyyppisiä lauluja, jotka käsittelivät ajankohtaista politiikkaa tai esimerkiksi kansalaisodan tapahtumia. Näitä lauluja saattaa vielä löytää vanhojen ihmisten muistista tai myös käsinkirjoitetuista lauluviikkoista, jotka vuosisadan alussa olivat hyvin suosittuja. Käsinkirjoitettujen lauluviikkojen kerääminen on erittäin tärkeää ja jos omistaja ei halua luopua niistä, ne voidaan kopioida ja palauttaa omistajalle. Keräystyön yhteydessä kannattaa talteenottaa myös vanhat valokuvat ja lähettää ne keräystoimikunnalle kopioitavaksi tai tallennettavaksi.

Kommunistit ovat aina arvostaneet korkealle työn, jota suoritetaan työväenliikkeen parhaiden taisteluperinteiden vaalimiseksi, sen historiaan liittyvän aineiston tallentamiseksi nykyisten ja tulevien sukupolvien käyttöön.

Toivon järjestöjemme ja jäsenistömme antavan kaiken tukensa työväenliikkeen molempia suuntauksia edustavien sivistystyöjärjestöjen käynnistämälle työväenlaulujen keräykselle.

Aarne Saarinen SKP:n puheenjohtaja

Suomalaisella työväenliikkeellä on runsas ja monipuolinen lauluperinne. Se on osoitus siitä, että työväenliike on aina pitänyt aineellisten olosuhteitten parantamisen lisäksi tärkeänä kansan henkisten voimavarojen kehittämistä.

Meidän velvollisuutemme on kerätä talteen edellisten sukupolvien luoma työväenkulttuuri ja kehittää sitä edelleen.

Kalevi Sorsa SDP:n puheenjohtaja

Kaksikymmenluvulta alkaen työväenliikkeessä toimi lukuisia kisälliryhmiä ja muita lauluryhmiä, jotka esittivät usein tuttuihin sävelmiin itse sepitettyjä lauluja. Näitä lauluja on säilynyt käsikirjoituksina, monisteina tms. entisten kisällilaulajien tai järjestöjen arkistoissa. Ne pitäisi saada talteen tai lainaksi. Kaikissa tapauksissa on tärkeä ottaa selville myös laulun sävel.

Tämän lisäksi työväenliikkeellä on ollut muutakin musiikkiaineistoa. Soittokuntien ja kuorojen (varsinkin toimintansa jo lopettaneiden) nuotit olisi pelastettava, samoin tietoja niiden toiminnasta. Iltamiin ja juhliin on tehty musiikkinäytelmiä, revyitä ja muuta ohjelmaa. Ulkomailta on tuotu ja käännetty järjestöjen käyttöön monenlaisia lauluja.

Kemin nuorisoliittolaisten kisälliryhmä v. 1929

Kuka voi kerätä

Kerääjäksi voi ruveta kuka tahansa työväenliikkeen perinteistä kiinnostunut. Pienikin lisätieto voi olla tärkeä.

Keräyksen voi aloittaa lähiympäristöstä, jututtamalla työväenliikkeen veteraaneja ja kyselemällä niiltä jotka ovat aikanaan esimerkiksi olleet mukana lauluryhmissä. Melkein jokainen työväenliikkeessä toiminut henkilö tietää jotakin keräämisen arvoista. Eikä aineiston tarvitse olla ikivanhaa: jo viisikymmenluvun laulut alkavat olla nopeasti unohtumassa.

Niille, jotka haluavat osallistua aktiivisesti keräykseen, pyritään järjestämään alueellisia neuvontatilaisuuksia TSL:n ja KSL:n toimesta.

Keräyskilpailu

Työväenlaulujen neuvottelukunta julistaa työväenlaulujen keräyskilpailun ajalla 1.1.—31.12.1976. Mielenkiintoisimmat keruutekstit palkitaan mm. 150—300 markan rahapalkinnoilla. Lisäksi on palkintoina äänilevyjä ja kasetteja, kirjallisuutta ja työväenlaulujen keräyskyniä.

Keräysohjeita

Koska kerätyt laulut tullaan säilyttämään ja parhaat sekä mielenkiintoisimmat julkistamaan nuotteineen ja selvityksineen vuonna 1977, on tallentamisen ja puhtaaksikirjoittamisen yhteydessä syytä noudattaa seuraavia ohjeita:

- Kaikkien tietojen mukana on lähetettävä selvitys siitä, keneltä ne on saatu (haastattelun henkilötiedot).

- Myös laulun tekijästä on pyrittävä saamaan tietoja. Salanimellä tehdyistä lauluista nimimerkin henkilöllisyys.

- Jos tekijä ei ole tiedossa, niin mahdollisimman tarkat tiedot laulun alkuperästä. Missä esitettiin, kuka tai ketkä esittivät, oliko teksti (laulu) jonkin määrätyn järjestön käytössä.

- Mikäli mahdollista sanojen mukana olisi saatava tieto siitä, millä sävelellä niitä on esitetty.

- Keruutyöhön osallistujan ei pidä muokata keräämäänsä tekstiä, vaikka jokin sana tai lause tuntuisikin kieliopin vastaiselta. Kerääjän tehtävänä on lähettää keräystoimikunnalle tekstit alkuperäisessä, eli siinä muodossa kuin sen kuulee taikka kopioi tekstin luovuttajalta.

- Erikoisesti alueellinen murresanasto ei huononna vaan päinvastoin parantaa ja laajentaa tietoja työväenliikkeen paikallisesta toiminnasta ja poliittisesta osallistumisesta. On myös syytä muistaa, että usein lauluista voi olla monta tekstiversiota, mikä johtuu usein siitä, että tekstit ovat kulkeutuneet paikakunnalta toiselle suullisesti.

- Kerääjä ei aina voi mennä haastateltavan kanssa suoraan asiaan vaan joutuu hitaasti, johdatellen keskustelemaan pitkästikin muista asioista esim. vanhusten kanssa, jotka ovat olleet monet vuosikymmenet sitten aktiivisessa järjestötoiminnassa.

- Kerääjältä odotetaan tietoutta työväenliikkeen toiminnasta. Hänen olisi osattava johdattaa kysymykset tapahtumien ja vuosilukujen mukaan, jotta taustatiedot olisivat mahdollisimman oikeita.

Usein varsinkin kisällilauluissa käsitellään poliittisia tapahtumia ja henkilöitä, jotka eivät enää ole

yleisesti tunnettuja. Joskus henkilöitä on mainittu vain etunimillä. On tärkeää, että laulujen mukana saadaan, mikäli mahdollista, selitys näistä ja yleinen kuvaus niistä tapahtumista ja tunnelmista, jotka johtivat laulun syntyyn. Näitä tietoja on esimerkiksi seuraavat:

Milloin laulu syntyi? Keitä olivat laulussa mainitut henkilöt? Ker-tokaa tarkemmin laulussa maini-tusta tapahtumasta. Miten yleisö suhtautui lauluun?

Keräystoimikunta toivoo saavansa mahdollisimman monen sellaisen henkilön nimen ja osoitteen, jolla mahdollisesti on hallussaan taikka tietää, missä säilytetään entisten ohjelmaryhmien lauluaineistoa. (Myös muu ohjelmisto, kuten runot, puhekuorosovitukset, vuorokeskustelut, poliittiset vitsit, kupletit jne. talteen.)

Työväenlaulujen keräyksen yhteydessä toimikunnalle voi lähettää myös kaikkea muuta työväenliikkeen perinteeseen liittyvää aineistoa.

Tietoja kerätessä on syytä käyttää keräystoimikunnalta saatavissa olevia haastattelulomakkeita.

K kaikki aineisto tullaan tallentamaan Työväen arkistoon ja Kansan Arkistoon.

Tarvittaessa kerääjille annetaan nauhoja ja muita keräystarvikkeita. Ääninauhoituksista on kuitenkin sovittava keräystoimikunnan kanssa, jotta nauhoitus voidaan suorittaa mahdollisimman hyvin.

Keräystoimikunta lähettää tarvittaessa edustajansa nauhurin kanssa sellaiseen paikkaan, jossa ei muulla tavoin taltiointia voida suorittaa. **Keräystoimikunta korvaa** posti- ym. lähetyskulut pyydettyä.

Keräystoimikunnan toimesta suoritetaan puhtaaksikirjoitusta sekä tarvittaessa aineistojen valokopiointia (esim. palauttamaan pyydetyistä lauluvihkosista tai -kirjoista).

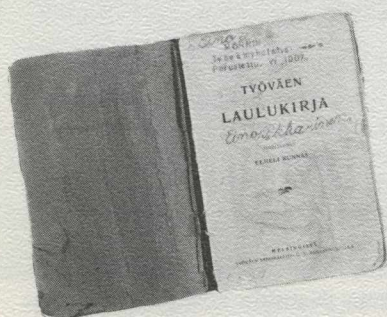
Kaikkissa työväenlaulujen keräykseen liittyvissä asioissa pyydämme kääntymään Keräystoimikunnan puoleen.

Tainionkosken Pojat v. 1929

„Korkepojat”

„Tok' kunnian ei halu vaan
Saa meitä työhön, toimintaan,
Mutt' myöskin onni synnyinmaan“

Kun tämä laulukirja tulee ilmoille, lienee paikallaan muutama sananen sen synnystä ja tarkoituksesta.

Syyslukukaudella v. 1904 oli Helsingin työväenkurssilaisilla eräänä luentoilmana keskustelua uuden, ajanmukaisen laulukirjan saamisesta työväelle. Keskustelun tuloksena oli se että uutta kirjaa valmistelemaan valittiin komitea. Tämä ryhtyi heti toimiin, julisti kilpailun uusista työväen lauluista. Tulos oli kuitenkin sangen niukka — viisi sopivata laulua, vaikka kilpailijoita oli yli neljäkymmentä. Erityisesti pyydettiin apua useilta oppineemmilta runoilijoilta, mutta ainoastaan J. H. Erkkö oli asialle myötätuntoinen, luvaten ennen sepittämiänsä lauluja. Muut eivät edes vastanneet kirjeisiinkään.

Työn loppusuorituksen uskoi komitea allekirjoittaneelle.

Työväen laulujen vähäisestä ja heikosti edustetusta luvusta ovat parhaat tähän otetut.

Moni ankara sosialidemokraatti ei ehkä hyväksy että kirjaan on otettu muita kuin työväen lauluja, mutta edellä mainitussa kurssilaisten kokouksessa olivat kaikki sitä mieltä että isänmaallisiakin lauluja tulee kirjassa olla, sillä useita tilaisuuksia sattuu joissa nämätkin laulut ovat paikallaan ja välttämättömiä. Muuten olen sitä mieltä että kokouksen jäsenet edustivat Helsingin valistuneinta ja aatteessaan kehittyneintä työväkeä, joten heidän toivomuksensa ovatkin olleet määrääjinä lauluja valitessa ja kirjaa laatiessa.

Mitä raittiuslauluihin tulee, ovat ne „itse oikeutettuja“ kuulumaan tähän kirjaan, koska raittiusaate ja työväenaate nykyään — ja tulevaisuudessa yhä enemmän — tulevat työskentelemään yhteisen lipun alla.

Olkoon tämä 100 laulua sisältävä kirjanen osaltaan apuna Suomen köyhälistön jalossa taistelussa vapauden ja oikeuden puolesta. Tarmokkaalla työllä ja toiminnalla sekä lomahetkinä lauleskellen rakentakaamme uutta, onnellista tulevaisuuden Suomea!

Helsingissä tammikuulla 1906.

E. K.

Keräystoimikunta

Työväen Sivistysliitto

Paasivuorenkatu 5 B
00530 Helsinki 53
puhelin 90-718 766

Keräystoimikunta

Kansan Sivistystyön Liitto

Kotkankatu 9
00510 Helsinki 51
puhelin 90-750 491 vaihde
(KSL:n uusi osoite 1.7.1976 lähtien:
Jarrumiehenkatu 2 Helsinki 52)